

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen scorepunten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één scorepunt afgetrokken tot een maximum van drie scorepunten voor het hele examen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1 Insectenburgers, niet voor de poes

1 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- De autonome vraag kan zijn onderschat, doordat een student in het algemeen een lager inkomen heeft dan de gemiddelde consument 1
- De autonome vraag kan zijn overschat, doordat studenten naar alle waarschijnlijkheid andere voorkeuren hebben vergeleken met niet-studenten / met de rest van de bevolking 1

2 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- $GO = P = -\frac{1}{5.000}Q + 20 \rightarrow TO = -\frac{1}{5.000}Q^2 + 20Q$
 $MO = (TO') = -\frac{1}{2.500}Q + 20$
 $MK = (TK') = 2,5$ 1
- minimaal verlies bij $MO = MK \rightarrow -\frac{1}{2.500}Q + 20 = 2,5 \rightarrow Q = 43.750$ 1
- Deze Q invullen in de vraagfunctie: $43.750 = -5.000P + 100.000$
Een minimaal verlies wordt dus behaald bij een prijs van € 11,25 per kilo 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Bij het streven naar maximale omzet past een lagere prijs dan bij het streven naar maximale winst. Een lagere prijs trekt meer klanten, en dit biedt uitzicht op een vaste klantenkring / meer naamsbekendheid (wat uiteindelijk kan leiden tot toename van de winst).

4 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- $Q_v = -5.000 \times 9 + 100.000 = 55.000$

$$TO = 55.000 \times 9 = \text{€ } 495.000$$

$$TK = (55.000 \times 0,75) + 400.000 = \text{€ } 441.250$$

$$TW = \text{€ } 53.750$$

1

- Het plan vergt een jaarlijkse subsidie van $55.000 \times \text{€ } 1,75 = \text{€ } 96.250$.

Dit subsidiebedrag is groter dan de winst die onder de gestelde voorwaarde kan ontstaan

1

Opmerking

Als de toename van de winst is berekend op € 70.937,50 (op basis van het minimale verlies bij vraag 2) ook het eerste scorepunt toekennen.

5 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist argument vóór het voorstel zijn:

1

- Tijdelijke subsidie van insectenburgers kan de nieuwe onderneming in staat stellen om de concurrentie later op eigen kracht aan te kunnen.
- De milieuschade kan worden beperkt als de introductie van insectenburgers een succes wordt.

Voorbeelden van een juist argument tegen het voorstel zijn:

1

- De verlening van subsidie verstoort de concurrentie. De producenten van vlees kunnen bezwaar maken dat zij niet worden gesubsidieerd.
- De negatieve externe effecten beperken door middel van een subsidie legt een beslag op de belastingbetaler.

Opgave 2 Noorwegen leert van Nederland

6 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- De Nederlandse export van gas leidde tot een toenemende vraag naar de gulden, waardoor de koers steeg, de internationale concurrentiepositie verslechterde 1
- en de export van veel andere goederen en diensten daalde, met als gevolg daling van de productie en stijging van de werkloosheid 1

7 maximumscore 1

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$(0,625 \times 8,7) + (0,032 \times 0,8) + (0,343 \times 4,3) = 6,94\%$$

8 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

- De exportopbrengsten van gas zorgen voor ingaande geldstromen op (de lopende rekening van) de betalingsbalans 1
- Deze worden gecompenseerd door uitgaande geldstromen op (de kapitaalrekening van) de betalingsbalans als gevolg van de internationale beleggingen van het fonds 1

9 maximumscore 1

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

De Nederlandse overheid heeft de inkomsten uit export van aardgas direct ingezet voor lopende overheidsuitgaven en heeft daarmee een hoge tijdsvoorkeur. (De Noorse overheid spaart de olievoorraden op voor later / voor de financiering van toekomstige overheidsuitgaven. De Noorse overheid heeft een lage tijdsvoorkeur)

10 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Het rendement van beleggen in aandelen is afhankelijk van schommelingen van de bedrijfsresultaten (en dus conjunctuurgevoeliger), terwijl obligaties een vaste rentevergoeding bieden 1
- Door een toegenomen risico zal bij afname van de groei van de wereldeconomie / bij daling van de winstverwachtingen van bedrijven de betaalbaarheid van de vergrijzing in gevaar komen door een lager rendement van het fonds 2

Opmerking

Bij de tweede deelscore maximaal 1 scorepunt toekennen als de toename van het risico niet is genoemd.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3 Vasthouden aan de parto

11 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

Als een lidstaat te kampen krijgt met tegenvallende economische groei kunnen de (groeiende) werkloosheidsuitkeringen de inkomstensterugval beperken, zodat de afname van de bestedingen en daarmee de productie beperkt blijven.

12 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- $bbp = \frac{270,6}{0,768} = 352,3$ miljard parto 1

- financieringstekort = $\frac{10,1}{352,3} \times 100\% = 2,87\%$ 1

2,87% > 2,5% (en dat betekent dat de correctieve arm van toepassing is)

13 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- De spilkoers is: $\frac{1,209 + 1,636}{2} = 1,4225$ 1

- $\frac{1,209 - 1,4225}{1,4225} \times 100\% = -15,0\% \rightarrow$ de bandbreedte bedraagt 30,0% 1

Opmerking

Voor een andere juiste afronding / berekening kunnen ook scorepunten worden toegekend.

14 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- Het verlagen van de tarieven van inkomstenbelasting leidt tot hogere besteedbare inkomens waardoor er meer wordt geïmporteerd van de handelspartners van de EMG 1

- met als gevolg dat het aanbod van de droste / de vraag naar de parto stijgt en de koers van de droste daalt 1

15 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- De rente zou verhoogd moeten worden om kapitaalimport en vraag naar de droste uit te lokken (zodat de wisselkoers van de droste kan toenemen tot binnen de bandbreedte) 1

- Door een renteverhoging worden de binnenlandse bestedingen echter afgeremd en dat is niet wenselijk gezien de hardnekkige laagconjunctuur 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- $Q_v = -100 \times 1,209 + 276 = 155,1$
 $Q_a = 250 \times 1,209 - 120 = 182,25$
op te kopen drosten: $182,25 - 155,1 = 27,15$ miljard 1
- interventies in parto's: $27,15 \text{ miljard} \times 1,209 = 32,82$ miljard 1

Opgave 4 Wijzer van de conjunctuurklok

17 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste verklaring via een opgaande conjunctuur:
In een opgaande conjunctuur zal een werkgever niet direct personeel aannemen omdat hij moet investeren in de (bedrijfsspecifieke) kennis van het personeel / wil aanzien of de stijging van de vraag aanhoudt / eerst uit een voorraad verkoopt / een tijdelijke stijging van de productie opvangt met het bestaande personeel of uitzendkrachten, waardoor een opgaande conjunctuur niet meteen leidt tot een afname van de werkloosheid.

of

Een voorbeeld van een juiste verklaring via een neergaande conjunctuur:
Bij een tegenvallende conjunctuur zal een werkgever niet direct personeel ontslaan omdat hij geïnvesteerd heeft in de kennis van zijn personeel / wil aanzien of de daling van de vraag aanhoudt / niet meteen personeel kan ontslaan in verband met ontslagbescherming, waardoor een neergaande conjunctuur niet meteen leidt tot een toename van de werkloosheid.

18 maximumscore 1

gedaald

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

De indicator 'werkloosheid' staat in het eerste kwadrant (rechtsboven), wat betekent: de werkloosheidsontwikkeling bevindt zich in een hoogconjunctuur. Dat betekent een daling van de werkloosheid.

19 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- Het bbp steeg in het vierde kwartaal ten opzichte van het derde kwartaal: $0,3\% + 0,2\% = 0,5\%$ 1
- De stijging in het derde kwartaal ten opzichte van het tweede kwartaal was $0,3\% + 0,1\% = 0,4\%$
 $1,005 \times 1,004 = 1,009 \rightarrow 0,9\%$ stijging 1

Opmerking

Voor $0,5\% + 0,4\%$ wordt het tweede scorepunt ook toegekend.

20 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Het bbp stijgt al twee kwartalen. Dat betekent dat om de productie nog verder te laten groeien de productiecapaciteit uitgebreid moet worden / bedrijven genoeg vermogen kunnen opbouwen om investeringen te doen (en dus komt de indicator in het kwadrant rechtsboven).
- De uitvoer stijgt al twee kwartalen. Dat betekent dat er een toenemende vraag naar producten komt vanuit het buitenland. Om deze vraag aan te kunnen zal de productiecapaciteit uitgebreid moeten worden (en dus komt de indicator in het kwadrant rechtsboven).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste onderbouwing is:

- (Er is sprake van hoogconjunctuur, maar) het consumentenvertrouwen is al gedaald. Daaruit valt af te leiden dat het gaat om het einde van een hoogconjunctuur. Het is te verwachten dat de vraag zal gaan dalen 1
- waardoor (de productie zal dalen en) bedrijven minder winst kunnen maken en aandelen minder aantrekkelijk worden / in koers dalen 1

Opgave 5 Activerend arbeidsmarktbeleid

22 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

- Als er niet meer actieven bijkomen, om de premies te betalen voor degenen met een staatspensioen, stijgt de premiedruk voor de financiering van het toenemend aantal gepensioneerden (als gevolg van de vergrijzing vanwege het gehanteerde omslagstelsel). Hierdoor komt de financiering van het staatspensioen in gevaar 1
- Dit gaat ten koste van de solidariteit tussen generaties, aangezien werkenden steeds meer moeten betalen aan de ouderen 1
- Dit gaat ten koste van de solidariteit binnen generaties, aangezien de werkenden meer bijdragen aan de uitkeringen van ouderen dan de inactieven die later ook een pensioen ontvangen, maar zelf niet bijdragen 1

23 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Bij verhoging van de pensioenleeftijd zijn er minder inactieven waardoor de teller kleiner wordt (de i/a ratio stijgt) 1
- Bij verhoging van de pensioenleeftijd zijn er meer actieven omdat mensen langer doorwerken en zal de noemer groter worden (de i/a ratio stijgt) 1

24 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- De laagste belastingschijven hebben nu een lager tarief, waardoor het verschil in inkomen tussen werken en niet-werken (en dus het aanmoedigingseffect) groter wordt.
- De arbeidskorting is hoger geworden. Voor de uitkeringsgerechtigden wordt het verschil in inkomen tussen werken en niet-werken groter.
- De belastingschijven zijn verlengd, waardoor over een groter bedrag een kleiner heffingspercentage wordt berekend. Hierdoor wordt het aantrekkelijker om betaald werk te zoeken.

Opmerking

Voor het toekennen van twee scorepunten dienen twee antwoorden te zijn gegeven.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

25 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- In het oude stelsel is het te betalen belastingbedrag (per jaar):
 $(12.000 \times 0,37) + (25.000 \times 0,41) + (1.500 \times 0,42) - 1000 = \text{€ } 14.320$
 In het nieuwe stelsel is het te betalen belastingbedrag (per jaar):
 $(20.000 \times 0,35) + (18.500 \times 0,40) - \text{de arbeidskorting}$ 1
- De arbeidskorting is $\text{€ } 1.500 - (23,5 \times 40) = \text{€ } 940$ 1
- Het te betalen belastingbedrag is dan $14.400 - 940 = \text{€ } 13.840$
 Het voordeel is dan $\text{€ } 14.320 - \text{€ } 13.840 = \text{€ } 480$ 1

26 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Door een daling van de te betalen belasting zal het besteedbaar inkomen stijgen. Hierdoor kunnen actieven besluiten om minder uren te werken bij een gelijkblijvend nettoloon. Het aanbod van arbeid in uren zal hierdoor dalen.

Opgave 6 Monetair geschut tegen de recessie

27 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Banken met onvoldoende dekkingsmiddelen op hun balansen durven minder kredieten aan te bieden, waardoor het aanbod van vermogen daalt en daardoor de rente stijgt, wat een remmend effect heeft op investeringen / consumptieve bestedingen, en daarmee op het (reële) bbp.
- Banken met onvoldoende dekkingsmiddelen kunnen door de vertrouwenscrisis te maken krijgen met mensen die hun spaargeld weghalen. Hierdoor daalt het aanbod van vermogen, waardoor de rente stijgt, wat een remmend effect heeft op investeringen / consumptieve bestedingen, en daarmee op het (reële) bbp.
- Banken met onvoldoende dekkingsmiddelen op hun balansen moeten aanvullend spaargeld aantrekken / extra spaargeld vragen. Een middel hiertoe is het verhogen van de spaarrente, wat een remmend effect heeft op investeringen / consumptieve bestedingen, en daarmee op het (reële) bbp.

28 maximumscore 1

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$V = \frac{(P \times T)}{M} = \frac{500}{81} = 6,17 \text{ in 2014 en } \frac{505,5}{82} = 6,16 \text{ in 2015.}$$

(De gemiddelde omloopsnelheid is nauwelijks veranderd).

29 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Een stijging van M zorgt bij een constante V voor een stijging van T. De economie bevindt zich namelijk in een laagconjunctuur, waardoor het productievolume kan stijgen zonder dat de extra bestedingen (meteen) tot extra inflatie leiden.

30 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

Een stijging van M zal als gevolg van een daling van het consumentenvertrouwen op korte termijn gepaard gaan met oppotten, en dit leidt tot een daling van V. Hierdoor zal de totale geldstroom niet groter worden, waardoor ook T niet hoeft te stijgen / de reële economie geen positieve impuls krijgt (op korte termijn is P constant).

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 11 juli.